

Simon Kuper

BARÇA

Príbeh zo zákulisia najslávnejšieho
futbalového klubu na svete

N

Simon Kuper

Barça: The inside story of the world's greatest football club

Copyright © 2021 by Simon Kuper

Translation © Matej Duman

Jacket photo © ČTK/PA/Nick Potts

Design & Layout © Miro Čevela

Slovak edition © 2022 by N Press, s. r. o.

ISBN 978-80-8230-093-5

BARÇA

BARÇA

PRÍBEH ZO ZÁKULISIA
NAJSLÁVNEJŠIEHO FUTBALOVÉHO
KLUBU NA SVETE

SIMON KUPER

Venujem Pamele, Leile, Joeymu a Leovi za to, že mi dovolili napísať túto knihu v našej parížskej obývačke počas mesiacov lockdownu, a za to, že sa spolu so mnou zamilovali do Španielska a Katalánska. Bez vás by to nestálo za to.

*„Pred jeho príchodom sme v Barcelone nemali katedrálu futbalu,
tento nádherný chrám. Potrebovali sme niečo nové.
A teraz je niečím, čo pretrvalo. Postavil ju jeden muž, Johan Cruyff,
kameň po kameni.“
Pep Guardiola*

*„Pravda je taká, že dlhodobo neexistuje nejaký projekt alebo čosi
podobné. Keď sa niečo objaví, priebežne kamuflujú a plátajú diery.“
Lionel Messi, september 2020*

*„Mám podozrenie, že ak by novinári naozaj rozumeli futbalu,
neboli by novinármi.“
Johan Cruyff*

Postavy, ktoré v knihe vystupujú

Éric Abidal (1979). Klubová legenda od roku 2011, keď dvíhol nad hlavu trofej pre víťaza Ligy majstrov len niekoľko mesiacov po prekonaní rakoviny. Pôsobil v Barcelone ako úspešný ľavý obranca v skvelom mužstve Pepa Guardiolu a potom neúspešne ako športový riaditeľ, ktorý medzi rokmi 2018 a 2020 nakúpil nesprávnych hráčov.

Jordi Alba (1989). Chlapec z Masie, ktorý odišiel z Barcelony, aby naštartoval svoju kariéru, a v roku 2012 sa vrátil. Ľavý obranca. Messiho dobrý kamarát, chodievajú spolu na dovolenky.

Thiago Alcântara (1991). Stredopoliar. Syn brazílskeho majstra sveta Manzinha. Prešiel Masiou, ale nevedel sa presadiť v A-mužstve. Odišiel do Bayernu, kde v roku 2020 zažiaril pri rozdrvení Barçy 8 : 2, neskôr prestúpil do Liverpoolu.

Josep Maria Bartomeu (1963). Ako prezident Barçy od roku 2014 až do svojej rezignácie v roku 2020 nakúpil nesprávnych hráčov za príliš veľa peňazí. Vedie rodinný podnik. Milý chlapík.

Tonny Bruins Slot (1947 – 2020). Verný asistent Johana Cruyffa, Amsterdamčan z pracujúcej vrstvy, ktorý sa narodil v tom istom roku ako Cruyff a bol jedným z mála ľudí, na ktorých Cruyff nikdy nezanevrel. Robil taktické analýzy súperov, na čo Cruyff nikdy nemal trpezlivosť.

Sergio Busquets (1988). Skvelý *pivote* pokiaľ nemusí pobehnúť. Chlapec z Masie, prešiel si zo striedačky B-mužstva

Barcelony v roku 2008 až po zisk všetkých najväčších ocenení vo futbale v roku 2011. Syn Cruyffovho nie až takého skvelého záložného brankára Carlesa Busquetsa.

Albert Capellas (1967). Dlhoročný koordinátor akadémie Masia. V júni 2021 sa vrátil do Barçy po úspešnom trénerskom pôsobení pri dánskej dvadsiatjednotke. Cruyffiánske myšlienky šíri prostredníctvom stránky possessionfootball.com. Hlavný poradca autora tejto knihy.

Manus Cruijff (1913 – 1959). Johanov otec. Fanúšik Ajaxu a predavač potravín v štvrti naproti starému štadiónu klubu. Jeho predčasné úmrtie na infarkt bolo najformujúcejším bodom Johanovho života. Manus svoje meno nikdy nepísal s „y“.

Danny Cruyff (1949). Vdova po Johanovi. Ku Cruyffovi sa správala ako k obyčajnému chlapíkovi z Amsterdamu. Nemá rada publicitu ani futbal.

Johan Cruyff (1947 – 2016). Otec moderného klubu. Narodil sa ako Cruijff, ale z dôvodu medzinárodnej zrozumiteľnosti písal svoje meno s „y“. Nanajvýš zaujímavý muž modernej futbalovej histórie. Medzi rokmi 1964 a 1984 bol výnimočným hráčom, potom úplne originálnym trénerom. Ako tréner Barcelony v rokoch 1988 až 1996 vytvoril „tím snov“, potom ho nechal upadnúť. Do veľkej miery sa zaslúžil o vznik súčasného futbalu vrátane barcelonského štýlu (hoci dnes ho iné kluby hrajú lepšie). Pomerne strelený.

Jordi Cruyff (1974). Johanov syn, čiže to nemohol mať ľahké. Hral (a sedel na striedačke) za Barcelonu, Manchester United a Holandsko. Cíti sa viac Kataláncom než Holanďanom. V júni 2021 sa vrátil domov z čínskeho Šen-čen FC, aby sa stal pomocným športovým riaditeľom Barçy.

Ousmane Dembélé (1997). Vrtký francúzsky krídelník, no nevedie práve spartánský život a bojuje so zraneniami. Barcelona určite ľutuje, že zaňho Borussii Dortmund zaplatila viac ako 140 miliónov eur.

Robert Enke (1977 – 2009). Nemecký brankár. Počas svojho

katastrofálneho pôsobenia v Barcelone v rokoch 2002 až 2004 mu pripisovali vinu za vypadnutie zo španielskeho pohára s tretoligovým mužstvom. Mohlo to prispieť k jeho samovražde.

Samuel Eto'o (1981). Výnimočný útočník, aj keď ťažká povaha. Guardiola ho chcel v roku 2008 predať, ale bol rád, že to nespravil, keď mu Kamerunčan dopomohol k dokonalej debutovej sezóne.

Gesc Fàbregas (1987). Chlapec z Masie, ktorý hral s Messim a Piquéom v dorasteneckom „detském tíme snov“. V šestnástich išiel do Arsenalu, v dvadsiatich štyroch sa vrátil a akurát stihol posledné roky barcelonskej slávy.

Francisco Franco (1892 – 1975). Galícijský, ktorý sa stal vojenským generálom, nacionalistickým vodcom počas španielskej občianskej vojny (1936 – 1939) a následne diktátorom Španielska v rokoch 1939 až 1975. Jeho „biely teror“ počas vojny a po nej pripravil o život okolo 200 000 Španielov a mnohých ďalších prinútil emigrovať. Násilne potlačil katalánsky nacionalizmus.

Louis van Gaal (1951). Cruyffian, ktorého Cruyff nenávidel. Bol trénerom Barcelony v rokoch 1997 až 2000 a potom opäť v rokoch 2002 až 2003. Získal dva tituly španielskej ligy, v meste si ho však pamätajú skôr pre jeho veľmi nekatalánsku bezočivú priamosť a pre jeho španielčinu s amsterdamským prízvukom.

Joan Gaspart (1944). Hotelier, bývalý čašník v londýnskom hoteli Connaught a medzi rokmi 2000 a 2003 neúspešný prezident Barcelony. Hral hotelového recepcného v Antonioniho filme *Povolanie: reportér* z roku 1975, ktorý sa odohráva v Barcelone.

Antoni Gaudí (1852 – 1926). Katalánsky architekt. Začal stavať katedrálu Sagrada Família, ktorá stále nie je dokončená. Autor hľadá možno až príliš ambiciózne paralely medzi ním a iným bláznivým géniom – Johanom Cruyffom.

Antoine Griezmann (1991). Kapitán francúzskych majstrov

sveta z roku 2018. Výnimočný hráč, ale nie počas svojich dvoch rokov v Barcelone. Taký malý Messi, možno práve to mohlo byť problémom.

Pep Guardiola (1971). Najlepší žiak Johana Cruyffa, ktorý prišiel do Barcelony v trinástich rokoch. Cruyffián, ktorý zre-novoval katedrálu s názvom Barça. Odkedy v roku 2012 odišiel z pozície trénera, klub už nikdy nebol taký ako predtým. Katalánsky nacionalista.

Thierry Henry (1977). Francúzsky útočník, ktorý svoje najlepšie roky strávil v Arsenale, aj keď medzi rokmi 2007 a 2010 zažil neskorý rozkvet v Barcelone. Hral s Messim a pozoroval ho.

Zlatan Ibrahimović (1981). Švédsky útočník, ktorého jediná sezóna v Barcelone (2009/2010) sa nevydarila, pretože Messi sa rozhodol, že si nepraje, aby ozrutný Švéd blokoval jeho nabiehanie na stred. Nie je práve fanúšikom Guardiolu.

Andrés Iniesta (1984). Génus s bledou tvárou. Prešiel Masiou, s Barcelonou vyhral všetko, prekonal depresiu a v roku 2018 odišiel do japonského Vissel Kóbe. Skvelý futbalista, ktorému neprekážalo byť v službách ešte výnimočnejšieho – Messiho.

Frenkie de Jong (1997). Holandský stredopoliar, ktorý má na svedomí úzkostné stavy svojich trénerov, keď s loptou preklučkuje z vlastnej obrany. Do Barcelony prestúpil presne v nesprávnom momente v roku 2019.

Ronald Koeman (1963). Ako strelajúci stredný obranca z rokov 1989 až 1995 je hrdinom Barcelony. Vo finále Ligy majstrov v roku 1992 strelil na Wembley víťazný gól. Býval vedľa Cruyffa. V čase písania knihy (a možno aj v čase jej vydania) tréner Barcelony.¹

Joan Laporta (1962). Prezident FC Barcelona medzi rokmi 2003 a 2010 a potom opäť od marca 2021. Dobre vyzerajúci právnik, najcharizmatickejší muž v Katalánsku, ale skôr improvizátor ako organizátor.

Michael Laudrup (1964). Stiahnutý útočník (alebo „falošná

¹ V októbri 2021 bol odvolaný a nahradil ho Xavi Hernández, pozn. prekladateľa.

deviatka“) z dánskej vyššej strednej triedy v Cruyffovom tíme snov z rokov 1989 až 1994. Upadol do Cruyffovej nemilosti a prešiel do Realu Madrid. V sezóne nasledujúcej po tom, čo pomohol Barče rozdrviť Madrid 5 : 0, pomohol Madridu zničiť Barču rovnakým skóre. V súčasnosti trénuje futbal a dováža španielske vína do Dánska.

Gary Lineker (1960). Anglický útočník, ktorý hral za Barcelonu v rokoch 1986 až 1989, miloval to tam a dokonca sa naučil po španielsky. Nanešťastie ho však Cruyff nechcel. Teraz moderuje televíznu reláciu *Match of the Day*.

Antonia Lizárraga (neznámy rok narodenia). Odborníčka na výživu. V roku 2010 ju najal fanatik do zdravia Guardiola, aby futbalistov Barcelony naučila správne jesť. Ešte stále sa o to pokúša.

Diego Maradona (1960 – 2020). Za Barcelonu hral v rokoch 1982 až 1984, ale mesto bolo preňho príliš buržoázne a navyše mu „mäsiar z Bilbaa“ Andoni Goikoetxea zničil členok. Napriek tomu sa mu podarilo zapojiť sa do zopár orgií.

Lieke Martens (1992). Útočníčka ženského tímu Barcelony, ktorá pokračuje v klubovej tradícii holandského importu. V roku 2017 ju vyhlásili za najlepšiu hráčku sveta podľa FIFA, stále však zarába príliš málo na to, aby si so sebou priniesla sprievod.

Jorge Messi (1958). Lionelov otec a agent. Bývalý manažér oceľiarne v argentínskom Rosariu. Myslí si o sebe, že je skvelý podnikateľ. V roku 2016 bol spolu so synom odsúdený za daňové podvody, ale vyviazol len s pokutou. Hlavná príčina finančného kolapsu FC Barcelona.

Lionel Messi (1987). Najmocnejší človek v klube približne od roku 2008 do 2021. Prišiel v trinástich a strelil za A-mužstvo viac ako 600 gólov, nakoniec však premenil FC Barcelona na FC Messi. Jeho plat (ktorý napokon narástol na približne 125 miliónov eur ročne) pomohol zraziť klub na kolená.

Rinus Michels (1928 – 2005). Bývalý učiteľ telocviku pre hluchonemé deti. Počas väčšiny svojej trénerskej kariéry

– v Ajaxe, Barcelone, Holandsku a Los Angeles Aztecs – bol uväznený v šialenom, ale plodnom vzťahu s Johanom Cruyffom à la Lennon – McCartney. Spoluvorca „totálneho futbalu“, a teda aj futbalu 21. storočia. Starý otec modernej Barcelony.

José Mourinho (1963). Portugalský tréner. Dlhoročný úhlavný nepriateľ Barcelony, kde sa medzi rokmi 1996 a 2000 vyformoval, keď pracoval ako prekladateľ, taktický analytik a pomocný tréner. Nasal cruyffiánsku myšlienku, že futbal je tanec v priestore, priestor však radšej uzatvára, ako otvára.

Neymar (1992). Prišiel do Barcelony v roku 2013 a potom v roku 2017 odišiel do Paris Saint-Germain, čo sa pre Barcelonu skončilo katastrofou. Nikdy nebol nahradený. Najvýznamnejší futbalový prestup prvej dekády 21. storočia. Messi s ním chcel opäť hrať v Barcelone. Namiesto toho sa tak stalo v Paríži.

Josep Lluís Núñez (1931 – 2018). Z realitného magnáta sa stal na roky 1978 až 2000 prezidentom FC Barcelona. Kúpil Cruyffa, ale nikdy ho nemal rád. Nikdy sa nedočkal uznania za to, že dohliadal na vzostup klubu k sláve. Posledný nekatálansky prezident Barçy.

Pedro (1987). Chlapec z Masie, ktorý prešiel od C-mužstva Barcelony v roku 2007 až po zisk v podstate všetkého, čo sa vo futbale dá dosiahnuť, v roku 2011. Nie je génus, čo znamená, že jeho vzostup je ešte viac ako v prípade Messiho dielom Masie.

Gerard Piqué (1987). Príslušník katalánskej kupeckej elity, podnikateľ, manžel speváčky Shakiry a stredný obranca FC Barcelona. Dvadsať rokov hral s Messim. Hovorí sa o ňom ako o budúcom prezidentovi klubu. Má na to gény.

Inma Puig (neznámy rok narodenia). Športová psychologička, ktorá pôsobila v FC Barcelona pätnásť rokov až do roku 2018. Pomohla Iniestovi prekonať osobnú krízu. Radí firmám z pozície „generálnej riaditeľky pre emócie“.

Carles Puyol (1978). Vlasatý stredný obranca skvelého Guardiolaovho mužstva Barcelony a majster sveta so Španiel-

skom z roku 2010. Po odchode z Masie do A-mužstva prenechal svoj matrac Iniestovi.

Mino Raiola (1967). Holandsko-taliansky „superagent“, ktorý sa obchodníckym zručnosťami naučil v otcovej pizzerii. Ibrahimovičov agent, a preto Guardiolorov nepriateľ.¹¹

Carles Rexach (1947). Život trávi na ploche jedného štvorcového kilometra okolo Camp Nou. Krehký, nadaný a bojazlivý krídelník FC Barcelona, ktorý neskôr zastával takmer každú pozíciu v klube vrátane Cruyffovho asistenta a priateľa. Neodvratne upadol do jeho nemilosti.

Frank Rijkaard (1962). Skvelý holandský futbalista a hlavný tréner Barcelony medzi rokmi 2003 a 2008. Všeobecne považovaný za džentlmena. V roku 2005 vyhral Ligu majstrov, ale krátko nato na trénovanie zanevrel, pretože sa už na to necítil.

Rivaldo (1972). Najkreatívnejší hráč Barcelony medzi rokmi 1997 a 2002. Mužstvu povedal, že už viac nebude hrať na krídle, čo bola pravdepodobne chyba. Na druhej strane ho v roku 1999 vyhlásili za Európskeho futbalistu roka (za osobnej účasti autora) a v roku 2002 vyhral s Brazíliou majstrovstvá sveta.

Sergi Roberto (1992). Miestny chalan, jeden z mála, ktorí v A-mužstve hovoria po katalánsky, a v čase písania knihy jeden zo štyroch kapitánov Barcelony. Pravdepodobne je aktívnejší v šatni ako na trávniku.

Romário (1966). Výnimočný, aj keď často nepohyblivý strelec Cruyffovho tímu snov z rokov 1993 až 1995. Nemal rád: trénovanie, behanie, defenzívnu prácu. Mal rád: spánok, sex. V súčasnosti brazílsky senátor za ľavicovú stranu Podemos. Vyhral s Brazíliou majstrovstvá sveta v roku 1994.

Ronaldinho (1980). Brazílsky tvorca hry. Do Barcelony ho kúpili v roku 2003, pretože nedokázali zohnať Davida Beckhama. V roku 2005 vyhral s Barçou Ligu majstrov, krátko bol najlepším hráčom na svete, ale takmer okamžite stratil

¹¹ Mino Raiola zomrel 30. apríla 2022. Média o jeho smrti informovali predčasne, na čo na Twitteri zareagoval, že je ešte nažive. O dva dni ťažkej chorobe naozaj podľahol, pozn. prekladateľa.

záujem o futbal. Messiho hrdina a mentor. Nakrátko zadržaný v Paraguaji v roku 2020 po tom, čo sa údajne pokúsil vstúpiť do krajiny na falošný pas.

Cristiano Ronaldo (1985). Výborný portugalský útočník. Druhý najlepší futbalista svojej éry. Ako tínedžer sa takmer dostal do Barcelony. Hviezda úhlavného nepriateľa Barçy Realu Madrid v rokoch 2009 až 2018. V súčasnosti v Manchestri United.

Sandro Rosell (1964). Príslušník barcelonskej *burgessie*. Po vyhnaní svojho starého spojenca Joana Laportu pôsobil v rokoch 2010 až 2014 ako prezident klubu. Odstúpil pre právne spory týkajúce sa prestupu Neymara zo Santosu. Takmer dva roky strávil vo väzení, potom ho však prepustili bez vznesenia obvinenia. Oslávil to v hotelovom bare najlepším pivom, aké kedy pil.

Eusebio Sacristán (1964). Drobný stredopoliar, ktorý v rokoch 1988 až 1995 našiel domov v Barcelone. Cruyff mu odhalil podstatu disciplinovaného futbalu založeného na nahrávkach, ktorý Eusebiovi vrátil v hlave od detstva. Neskôr trénerský asistent Rijkaarda.

Paco Seirullo (1945). Strážca cruyffiánskej tradície Barçy. Športový tréner, ktorý začínal v hádzanárskej odnoži klubu a pôsobil ako Cruyffova pravá ruka. Dnes učí na Barcelonskej univerzite, vyjadruje sa ako parížsky filozof, má úžasnú striebornú hrivu a je niečo ako chodiaci USB kľúč obsahujúci inštitucionálnu pamäť klubu. Na Camp Nou je známy ako *El Druida*, teda Druid.

Ferran Soriano (1967). Miestny chalan s titulom MBA. Výkonný riaditeľ Barçy v rokoch 2003 až 2008. Teraz tú istú prácu robí v Manchestri City, kam prizval aj Guardiolu. Jeho málo známa kniha *La Pelota no entra por azar* je prekvapujúco bohatým zdrojom informácií o súčasnej Barçe.

Christo Stoičkov (1966). Bulharský útočník v tíme snov Barcelony v rokoch 1990 až 1995. Cruyff mal rád jeho *mala leche* (skysnuté mlieko, čiže nepríjemné povahové črty).

Stoičkov obľuboval večierky s Romáriom, až kým sa nepohádali. Na YouTube je skvelé video, kde mu Cruyff vysvetľuje, ako skákať cez lano.

Luis Suárez (1987). Uruguajský útočník, Messiho sused a najlepší kamarát. Hral v Barcelone od roku 2014 do roku 2020, až kým mu Ronald Koeman v minútovom rozhovore nepovedal, že ho už nepotrebujú. Nikto z predstavenstva mu nezavolať, aby sa poďakoval za jeho 198 gólov v drese klubu. Okamžite začal skórovať za Atlético Madrid a pomohol mu k španielskemu majstrovskému titulu v roku 2021.

Lilian Thuram (1972). Francúzsky intelektuál a obranca. Keď v 34 rokoch prišiel do Barcelony a objavil cruyffiánske princípy klubu, nadobudol pocit, že je z neho prvýkrát naozaj futbalista. Čudoval sa, čo za šport to hrával dovtedy. Teraz aktivista proti rasizmu.

Oriol Tort (1929 – 1999). Dlhoročný neplatený hlavný skaut Barcelony. V osobnom živote zástupca farmaceutickej spoločnosti. Niekedy sledoval až dvadsať chlapčenských zápasov za deň a na písacom stroji si zapisoval všetky nádejné mená. Rozhodol, že Barça potrebuje sídlo, kde by mohli bývať talentované deti, ktoré nepochádzali z Barcelony. V roku 1979 otvorila svoje brány Masia. Priniesol do Barcelony Iniestu.

Jorge Valdano (1955). Majster sveta vo futbale s Maradonovou Argentínou, bývalý tréner a technický riaditeľ Realu Madrid, solídny spisovateľ, šarmantný človek a dobrý chlap – v princípe autorova predstava ideálneho muža. V roku 1975 sa presťahoval z vojenskej diktatúry v Argentíne do Španielska, kde ho akurát zastihla Francova smrť a následné zmeny v krajine. Cruyffián, ale aj kritický pozorovateľ Cruyffa a Barcelony.

Victor Valdés (1982). Chalan z Masie, ktorý sa stal brankárom v skvelom Guardiolorovom mužstve. Príliš vystresovaný, až kým ho Guardiola nenaučil chladnokrvne analyzovať hru. Skutočný priateľ Iniestu.